

E-DÖNÜŞÜM ve E-BELEDİYESİCİLİK: KATILMA ve YÖNETİŞİM SORUNUNDA YOKSULLAR

E-TRANSITION AND E-MUNICIPALITY: THE POOR AT THE PARTICIPATION AND GOVERNANCE ISSUE

Yrd.Doç.Dr. Bedrettin KESGİN
Yalova Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü
bedretink@gmail.com

Özet

Politik sistemin ve katılımcı demokratik kültürün yetersizliği, her ne kadar yerel yönetimler ile kısmi olarak aşılsa da yine de ciddi olarak katılımın önündeki en büyük engellerdendir. Olumsuz politik kültürün kaldırılması zamana ihtiyaç duymasına rağmen yerel yönetimlerin halk katılımını sağlayan kanalları sonuna kadar açmalarının gereği her kesim tarafından kabul görmektedir. Katılım açısından en fazla sorun yaşayan kesim yoksullar olmaktadır. Yoksullar kendilerine dönük uygulamaların ne sahibi ne de yürütücüleridir. Yoksulların, yapılan hizmetlere yerel ölçekte daha iyi ulaşabilme imkânı olmasına rağmen önlerinde ciddi bariyerler mevcuttur. Yoksulların sorunlarına da eğilmesi gereken siyasetçiler, kentin çeperinden oy almasına rağmen idari kademedeki merkezileşerek elitleşmektedir. Bu durumda siyasette yabancılaşma kaçınılmaz olmakta ve yoksullar sadece seçim dönemlerinde değer kazanmaktadır. Bu çalışmada E- devlet uygulamalarının bu yabancılaşmayı azaltma potansiyelleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: E-Devlet, E-Belediye, Yoksulluk, Yönetişim.

Abstract

The inadequacy of the political system and democratic culture are among the biggest obstacles in front of the high degrees of participation even if this obstacle is worn down partially. Although the removal of negative politic culture necessitates time, the need to wide open the channels of public participation by the local administration is approved by every segment of the society. The poor constitute the segment of the society that goes through problems and obstacle most in terms of participation. The poor are neither the owner nor the executive of the programs applied to themselves. Although the poor have a better chance of accessing to services provided locally, they still have serious obstacles in front of them. Politicians who in fact also have to concern themselves with the problems of the poor, become elites through administrative centralization even though they get votes from the periphery of the cities. In such a situation, alienation in politics becomes inevitable and the poor are valued only during the electoral periods. This study will mainly focus on the potentials of decreasing this alienation through e-state applications.

Key Words: E State, E Municipality, Poverty, Governance.

Giriş

Bilgi teknolojilerinin hayatın her alanında yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmasına paralel olarak kamu sektöründe de kullanımları yaygınlık kazanmış ve buna ilaveten kişi ve kamu kaynakları içindeki yüzdesi sürekli artmaktadır. Türkiye'nin bilgi teknolojilerinin kullanılmasında diğer birçok ülkenin gerisinde kalmadığı görülmektedir. Özellikle internetin kullanımının yaygınlaşması olağanüstü hızla gerçekleşmektedir. Bunun sonucu olarak sosyo-ekonomik ve siyasal yaşam bu hızlı teknolojilerin gelişiminde yeniden tasarlanmakta ve yeni ilişki/iletişim şekilleri doğmaktadır. Bu iletişim ağları yalnızca bireysel ve özel yaşamları değil, tüm toplumsal yapı ve ilişkileri de etkileyip belirlemektedir. Dolayısıyla kamu yönetimleri bu gelişmeye ayak uydurmakta, sonuçta e- devlet dönüşümü kamu yönetimlerinin yeni niteliğinde belirleyici olmaktadır. İşte söz konusu olan bu değişim ve dönüşüm e-devlet ve e-belediyecilik olarak tanımlanmaktadır.

İnternet ve bilgi teknolojilerinin hayatımıza girmesi ile bireysel ve toplumsal yaşantımızda/ilişkilerimizde köklü ve derin değişiklikler kaçınılmaz olmaktadır. Bu zannedildiği gibi her zamanda/durumda olumlu ve pozitif sonuçlar doğurmamaktadır. Kamunun ve özel sektörün yeni ağısal ve bilgi teknolojileri eksenli değişim ve dönüşümüne ayak uyduramamış yeni yoksullar¹ bu sistemin en dezavantajlı kesimini oluşturmaktadır. Gerçekte yaşamsal anlamda kamuya en fazla ihtiyaç duyan bu kesimin, e-dönüşümle de kamuya ulaşamamama sorunu yaşaması daha fazla dışlanma ve eşitsizlik anlamına gelecektir. Bu değişim ve dönüşümlere paralel olarak e-dönüşümün etkilerinin yoksullar ve diğer dezavantajlı kişi ve gruplar üzerindeki etkisi daha fazla akademik çalışmaya konu edilmesi zorunluluk arz etmektedir. Bu çalışmayla az da olsa bahse konu olan sorun üzerindeki boşluk doldurulmaya çalışılacak ve bilgi teknolojilerindeki gelişimin tüm kişi ve gruplara dönük etki derecesinin aynı olmadığı tezinden hareket edilecektir.

1. Bilgi Toplumunda Çalışma Yaşamı ve Yoksullar

Yeniliği üreten bilgi merkezlerinin rekabette öne geçeceği ve cazibe/çekim merkezi olacağı açıktır (Sassen, 1998). Yeniliği üreten bu merkezlere göçle birlikte vasıflı-vasıfsız insan akışları da gerçekleşmektedir. Bilgi teknolojileri, özellikle nano teknolojinin yaygınlaşması, nitelikli elemanların istihdamı sonucunu doğurmaktadır. Kentsel mekânlarda hizmet sektörünün gelişmesi ile vasıflı eleman ihtiyacı da artmaktadır. Bilgi teknolojisini kullanan bu vasıflı grupla, bundan yoksun kesim arasında gelir-tüketim ve kaynaklara ulaşma açısından derin farklar bulunmaktadır. Özellikle kentlerin vasıfsız işgücüne de ev sahipliği yaptığı ve istihdamda enformelleşmeye denk olarak bu durumun daha yoğun olarak gelecekte de yaşanacak olması açıkça görülmektedir. Bilgi teknolojilerini kullana-

¹ Yeni yoksulluk, küreselleşmenin etkisi ile yoksulluğun nitelik değiştirmesidir. Özellikle işsiz güçsüz kesimi niteleyen eski tanımlamanın ötesine giderek çalışan ama kazanamayan, klientalist ilişkilere giremeyen, daha çok enformel sektörde istihdam edilen, güvenceden yoksul kesimi tanımlamaktadır.

mayan yoksullar, toplumda dezavantajlı grupları oluşturacaktır. Yeni teknolojinin kullanıldığı piyasa içinde niteliklerini geliştiremeyen vasıfsız elemanların uzun vadeli iş bulma ihtimalleri zayıflamakta, aynı zamanda tatmin edici ücrete sahip olmaları da güçleşmektedir. Vasıfsız iş gücüne ise kent mekanında gereksinim olmasına rağmen, bu durum kalıcı olmaktan uzak, ücreti düşük, sosyal güvenlik imkânlarından yoksun bir istihdam şeklini ortaya çıkarmaktadır.

Üretim tarzları ve teknolojik yenilikler, yeni ideolojileri/teorileri, kurumları ve kuruluşları ortaya çıkardı (Drucker, 1993). Üretimin yeni tür olarak örgütlenişi çalışma yasalarını etkilemiş, kalıcılık yerine yarı zamanlılık, güvenlik yerine belirsizlik ve risk, toplum yerine birey geçmiştir. İş piyasaları açısından olaya bakıldığında, vasıflı işçilerin de sürekli gelişim ve değişim içerisinde “eğitim olanaklarını” artırma zorunlulukları ortaya çıkmıştır. Yaşam boyu öğrenme ile sürekli ve kesintisiz öğrenme kaçınılmaz olmaktadır. Eski bilgi güncelliğini yitirirken, bilginin ve teknolojinin sürekli güncellenmesi zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Tecrübe ve yeni teknoloji kullanımının önem kazanırken, yoksul kesimin yoksun ve dar çevrede yaşaması nedeniyle de bu imkânlardan mahrum olduğu görülür. İş bağlantılarını takip etmeleri ve yeni-güçlü sosyal çevreye sahip olma ihtimallerinin zayıf olmasından dolayı yoksulların iş bulmaları zorlaşmaktadır. Güçlü-etkili çevre yoksunluğu, iş tecrübesinin azlığı, bazen eğitimin yetersizliği ve teknik bilgi kullanamamanın yol açtığı sorunlarla birleşince, yoksulluk kendini ifşa etmektedir.

Sanayi sonrasında toplumun gereksinimlerine uygun olarak hayat boyu eğitim ve yeni teknoloji kullanan eğitilmiş-vasıflı eleman gereksinimi bir dereceye kadar² artmakta iken, kendilerini bu yeni eğilime hazırlayamayanlar sürecin dışına itilmektedir. Küresel süreçte iyimser tablo çizenler, sermaye birikiminin az olduğu gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelerden sermaye akışları olacağını bunun da istihdama ve gelire yansıtacağını belirtmektedir. Ticarete sınırların kalkmasıyla küreselleşmenin kazan=kazan eşitliğini sağlayacağını, dolayısıyla tüm toplum ve ülkeler için kazançlı bir durumun ortaya çıkacağı ifade edilmesine rağmen bu beklenti hiçbir zaman gerçekleşmemektedir. Özellikle vasıflı elemana ihtiyaç artarken, teknolojiye yapılan yatırımın yardımıyla işçilerin hem üretkenliği hem de ücretlerinin artacağı beklentisi düşüncesinin gerçekleşme ihtimali de azalmaktadır. Dolayısıyla teknoloji toplumun bir kesimi için yüksek ücretler ve refah vaat ederken, diğer taraftan toplumun daha büyük kesimi için işsizlik, düşük ücret ya da teknolojinin karşısında eziklik anlamlarını ifade etmektedir. Teknolojinin işleyiş biçimi üzerinde kontrol sahibi olanlar bundan yoksun olanlar karşısında gücü ellerinde toplarlar ve kaçınılmaz bir şekilde teknolojiyi kullanama-

² “Mühendislik eğitimi, bilimi teknolojiye dönüştürme işlemdir. Ama her yaratılan teknoloji mühendisleri işsizleştirmeye neden olmaktadır. Mühendis olarak yaratacağımız değer orada birkaç arkadaşımızın işsiz olmasına yol açar” Bora ve diğerleri (2011; 60), bir mühendisin ifade ettiklerinden yola çıkarak, vasfın ve emeğin nasıl değersizleştiğine vurgu yapar. Bu durum sadece vasıfsızların değil beyaz yakalılardan hatta teknolojinin ideolojik taşıyıcıları olan mühendislerin de teknoloji sayesinde işsizlik korkusu ve gerçeği ile yüz yüze kaldıklarını gösterir.

yanlara karşı bir düzen oluştururlar.³ Bilgi ve iletişim teknolojileri ve gelişen küresel ekonomi, ülkelere kalkınma ve uluslararası rekabet yarışında büyük fırsatlar sunmakla beraber, yeni tehditleri de beraberinde getirmektedir. Teknolojik gelişmelere ve bilimsel metotların uygulamaların gelişmesine paralel olarak üretim tarzının bir kısmı ile bazı meslekler artık geçerliliğini yitirmekte, “moda”sı geçen bu mesleklerde çalışan insanlar artık vasıfsız duruma düşmektedir. Vasıfsız işçilerin terleme atölyelerinde (sweatshop) zorluk içerisinde ve her türlü yasal haktan mahrum bir şekilde çalışma hayatına uyum sağlamak zorunda kaldıkları görülmektedir. Yoksullar zihni ve bilişsel yetenek gerektirmeyen salt kol gücü/fiziki emek gerektiren işlere mahkûm olmaktadır (Laçiner, 2002: 208). Teknolojik gelişme bir taraftan yeni iş imkânı sağlarken diğer yandan eski iş yapılarını demode ederek özellikle vasıfsız emekçileri olumsuz etkilemektedir. Gelişmekte olan ülkelere vasıflı emekçi varlığı geliştirmekte olan ülkelere göre daha az olduğundan, bu durumun daha çok teknolojiyi üreten ve ona hâkim olan ülkeler için fırsatlar anlamına geleceği açıktır.

2. Küreselleşme ve Yeni Yoksulluk Politikaları Arayışlarında Yerel Yönetişim: Yoksul Kesim Karar Süreçlerinin Neresinde?

Eski tarz yönetimde katı bir hiyerarşi ile yönetim kademelenmesi piramitsel iken, yeni durumda yönetimler arasında bu katı hiyerarşi ve kademelenme terk edilmekte olup, daha çok “yönetimler arası ağlar” bunun yerini almaktadır (Sennett, 2002: 22). Ağ toplumunun gerçeğine uygun olarak yönetimler arası ilişkilerde ağsal örgütlenme kabul görmeye başlamıştır. Yoksulluk politikalarında da ağsal örgütlenme kendini göstererek yerel yönetimlere bu alanda inisiyatif verilmekte, bu birimler yoksulluk politikalarında önemli bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yerel yönetimlere yüklenen güncel anlamların da etkili olduğu politika oluşturmada geçmişte olduğu gibi yalnız tek bir birimin kendi inisiyatifi ve yetkileri belirleyiciliğinde yürütülen yönetim anlayışı günümüz itibari ile geçerliliğini yitirmiştir. Yeni yönetim anlayışı, çoklu aktörlerin çoklu ortamlarda, çoklu etkileşimlerini ifade etmektedir. Foster, devletin yeni sorumluluklarını yerine getirirken tek başına bunu başaramayacağını dolayısıyla başka bir takım birimlere gereksinim olduğunu belirterek, bununla kurumsal değişim stratejisinin hayata geçirildiğini hem yukardan aşağıya hem de aşağıdan yukarıya doğru faaliyetlerin bileşimi olarak yönetişime⁴ gereksinim olduğunu ifade eder (Aktaran, Jessop,

³ Kaybedenlerin olduğu düzende, kaybedenlerin ihtiyaç duyduklarına sahip olması gittikçe zorlaşacaktır (Postman, 2006: 19, 21).

⁴ Göymen, Yönetişimin 1980’li yıllarda ağırlıklı olarak Dünya Bankası kökenli bir kavram olarak ortaya çıktığını belirtir. Dünya Bankası ve uluslararası kuruluşların geliştirmekte olan ülkelere sağladıkları hizmet ve oluşturdukları kaynakların geri dönmemesini bu ülkelerin kötü yönetilmesine bağlamaktaydılar. Özellikle kavramı savunanlar Dünya Bankası ve başka uluslararası kuruluşlar bir ölçüde “Bu ülkelerin yönetimini nasıl iyileştirebiliriz? Kaynakların kötü ve verimsiz kullanılmasını, çarçur edilmesini ve yolsuzluklara konu edilmesini nasıl önleyebiliriz? Ne gibi önlemler almamız ki bu kaynaklar iyi yönetilsin?” düşüncesinden ve endişesinden hareketle bu kavramın ortaya atıldığını iddia etmektedirler. İlginçtir, bu durum aynı zamanda kavramı zorlaş-

2005: 391). Devlet, eşitler arasında birinciliğe sahip olmasına rağmen yine de eşitler arasında bir ilişkiye doğru bir eğilim olduğu gözlenmektedir. Jessop (2005: 394), devletin “merkez-yerel” karar alma ve uygulama gücünün zayıflaması yanında, güç ve kaynakları harekete geçirerek yönlendirme üstünlüğü ve avantajına sahip olduğunu ifade etmektedir.

Yerel yönetimlerin klasik işlevleri ile yöneticilerin aktif olduğu, toplumsal katılımın az ve yetersiz olduğu yönetim anlayışından, paydaşların ortak katılımı ve işbirliğini ifade eden yerel yönetişime geçişle birlikte sinerji ve verimlilik, iyi yönetimin sağlanacağı faydalar olarak ifade edilmektedir (Göymen, 2004a: 51 ve Kalaycıoğlu, 2004: 86). Göymen, yerel yönetişimin birçok noktada klasik anlamıyla yerel yönetim anlayışından farklılık arz ettiğini belirtir. Yönetişimin sağladığı sinerji ile yoksulluk azaltılabilir, tüm süreçlerde yoksul kesimi, yerel yöneticileri, STK’ları ve özel sektör güçlerini yoksulluk mücadelesine dahil etmekle yoksulluğu azaltan sosyal yönetişim sağlanabilir. Yoksul kesimin taleplerine “sosyal taleplere” duyarlı olmak, “sosyal kontrolü” sağlayarak hem süreçlerde hem de sonuçlara bu kesimin katılımlarını sağlamak yoksullukla mücadeleyi kolaylaştıracaktır. Aksi takdirde yoksul kesim kendi aleyhlerine gelişen süreci doğal olarak engelleyememiş olur. Yoksulluğu engellemek ve refah uygulamalarını artırmanın yolunun “yerel sosyal yönetişim” olduğu daha sık kabul görmektedir. Bunun için de yönetişim en önemli alanı olan yerel yönetimlerde merkezin temsilcisi olan kurumları, yerel yönetimleri, sivil toplumu ve yerel halkı yönetime ortak etmek yoksulluk paylaşımını sağlayarak, yoksullukla mücadeleyi kolaylaştıracaktır. Yurttaşların katılarak aldığı kararı uygulama ve o karara uyma da kolay olacaktır (IULA, 2002: 14–19). Yönetimi paylaşan kurumlar, görece olarak daha merkezi, daha fazla üstten belirlenen ulus devlet kurumları gibi homojen ve tek tip değil çok karmaşık, çok boyutlu olmuştur. Artık ulus devletin kendi sınırlarında tek ve mutlak egemen güç olma vasfının zayıflamasına denk olarak yeni ulusal bölgesel ve küresel aktörler için içine girerek, aktif olarak ulus devletin egemen yönetimini paylaşmaktadır. Küresel süreç, bireyler, toplumlar ve devletlerarasında eski ilişkiyi değiştirmiş, karşılıklı etkileşimi ve iletişimi zorunlu kılmıştır. Küreselleşme süreci ile yerel-ulusal yapı değişim geçirmiştir. Yerel-ulusal düzlem artık daha az hiyerarşik ilişkiyi ifade etmektedir. Yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin artan oranda sosyal güvenlik, sosyal yardım ve sosyal hizmet konularında daha aktif olduklarına tanık olmaktayız. E-belediyeçilikle katılım ve yönetişimin artırılma kapasitesi de bu durumda unutulmamalıdır.

3. Ağsal Yönetim ve E-Dönüşümde Belediyeler

Yeni teknolojilerinin kullanımında yerel yönetimlerin özellikle belli başlı büyükşehirlerin kamu idareleri içinde öncü ve lider olduğu görülmektedir. Kır-kent, merkez-taşra gibi özelliklerinin belirleyiciliği olmasıyla beraber, belediyeler ölçek olarak sınırları daha belli, merkeze göre daha küçük ve özerk birimler

tirmektedir. Bu zorluklardan en büyüğü, kavramı, Dünya Bankası merkezli olması sebebiyle, yeni bir kapitalizm ve emperyalizmin temel kavramlarından biri olarak görme eğiliminden kaynaklandığını belirterek açıklamaktadır (Göymen, 2004b).

olması nedeniyle bu avantajları sayesinde e-dönüşümü daha rahat ve hızlı bir şekilde uygulamaya geçirmektedir. E-belediyecilik, yerel ve yerinden yönetimin önündeki engelleri daha aza indirilebilme ve halka yakın kurumların işlevlerini arttırabilme potansiyelini sunmaktadır.

E-belediyeciliğin belediyeler açısından getirdiği en temel yeniliklerden birisi yönetim kademelenmesindeki hiyerarşik yapının dikey durumunun gittikçe aşınmasıdır. Belediyecilik uygulamalarında, Türkiye ölçeğinde idari kadroların ve yöneticilerin karar alma ve uygulamada önemli aktör olduğu düşünülürse, bu değişimin ciddi sonuçlara yol açacağını kestirebiliriz. Bilgi teknolojilerinin gelişmesi iktidar bölüşümünü de etkileyerek “yönetişim mantığına” uygun olarak sisteme yeni aktörleri dâhil etmiştir.⁵ Yatay organizasyonla katılımcı, demokratik kurumsal yapının olması doğrudan demokrasi ve uygulama örneklerinin gerçekleşmesi daha kolay ve gerçekçi olabilmektedir. E-belediyecilik, katılımdaki mesafe engelini azaltabilmekte ve idareleri halk açısından daha rahat ve çabuk ulaşılan kurumlar yaparken, yönetişim, yönetilen kesim arasındaki karşılıklı etkileşimini de kolaylaştırmaktadır. Mesafenin kısılması yanında e-dönüşümle iletişim sayesinde kamuoyunun oluşması ve duyarlı hale getirilebilme imkânı açısından, seçimle iş başına gelen belediye başkanı ve meclisler kamuoyuna daha duyarlı olmak zorunluluğunu hissedebilmekte, bu da idarecileri daha hızlı, etkin ve verimli olmaya zorlamaktadır.

İletişim teknolojilerinin gelişmesi ile model arayışı ve model oluşturma çabası da yaygınlaşmaktadır. İyi modellerin ve kurumsal tecrübelerin, bilgilerin aktarılması bilgi teknolojileri sayesinde daha hızlı ve kolay olabilmektedir. Temsili demokrasinin en fazla eleştirilen boyutlarından olan katılım, bilgi teknolojileri sayesinde kısmen aşılabilmektedir. E-belediyecilik genel olarak katılımı hızlandırırken, doğrudan katılıma imkân vermesi açısından da bürokrasiyi azaltma fırsatı sunmaktadır.

Sonuç

Toplumun dezavantajlı gruplarının yerel yönetimlerde yeterince temsil edilememesi, demokrasi de temsil sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. E-devlet için yapılan düzenlemeler, toplumsal süreçlerde katılımcılığın artmasını sağlayarak, doğrudan demokrasi taleplerini karşılamaya ve bu kanalları açmaya dönük aynı zamanda bunları sürdürülebilir kılmaya yöneliktir. Bununla doğrudan katılıma ve yurttaş odaklı olmaya katkı sağlanarak yaşam standartlarının yükseltilmesi he-

⁵ Yerel yönetişim yerel yönetimlerin ruhuna, kuruluş felsefesine ve yerel yönetimlerin amacına daha uygun olmakla beraber her zaman ilkesel temelde ortaya konulduğu gibi işlemediği açıktır. Katılım, örgütlü katılımı öne çıkarmaktadır. Oysa toplum kesimleri için tam bir örgütlülük söz konusu değildir. 1980 sonrasında özellikle emek kesiminin sendika hareketlerinin zayıflaması ile çiftçilerin, işçilerin, marjinal kesimin ve özellikle işsizlerin eskiye göre daha az örgütlü oldukları gerçeği göz ardı edilmemelidir.

deflenmektedir. Devletin uygulayacağı bilgi toplumu politikaları, yurttaşların bilgiye ve e-hizmetlere ulaşabilmesi yoluyla yaşam kalitesini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu da teknoloji kullanımının yaygınlaşması ve doğrudan yoksul kesimin teknolojiye ulaşma kapasitesinin artırılması ile mümkün olacaktır. Aksi takdirde alt gelir gruplarına yönelik bu düzenlemelerin gerçekleşmemesi uzun vadeli büyüme ve gelişmeyi de olumsuz etkileyecektir. Oysa eşitliğin ve sosyal adaletin gerçekleştiği toplumda uzun vadeli ve sürdürülebilir büyüme daha mümkün gözükmemektedir. Eşitliğin gözetildiği toplumlarda yatırımın, büyümenin ve mülkiyetin/adli güvenliğin gerçekleşmesi daha fazla gerçekçi olabilmektedir. Teknolojinin her derde deva olduğu şeklinde basmakalıp ezberlerden kurtulup, teknolojinin yeni eşitsizlikler üreten yapısını azaltma ve ortadan kaldırma mücadelesi verilmesi gerekir. Aksi takdirde oluşan ve yaygınlaşan eşitsizlikler gözden kaçmış olur.⁶

Kentler, kendi bölge ve ulusal sınırlarını aşıp yoksulluğu azaltmak için küresel ve bölgesel güçlerle işbirliği yapmaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), kent yönetimlerine yoksulluğa karşı ortak mücadele yapmayı önermektedir. Bununla yoksulluğa karşı belediye dayanışmaları, yoksulluğa karşı hassasiyeti artırma ve toplulukları ve birimleri harekete geçirme hedefiyle ilişkileri geliştirme amaçlanmaktadır. UNDP, yoksullukla mücadelede belediyeleri temel birim kabul etmektedir (WACAP, 2005). Belediyelerin vatandaşa en yakın birimler olmaları nedeniyle yoksulluk sorununa karşı yerel ve yerel dışı güçleri, kurumları, kuruluşları iyi bir temsil ilişkisi ile yerel yönetimler harekete geçirebilir. Bunun için yoksulluğa karşı yerel önceliklerin ve ihtiyaçların belirlenmesi ile yerel yönetimlerin önemli işlemlerle donatılması önerilmektedir. Yerel temsilcilerden halkla iletişim kurarak, onların taleplerine duyarlı olması ve halkın gerçek temsilcisi gibi davranması beklenmektedir. Bunun gerçekleşmesi içinse temsil ilişkisinin karşılığının olması, yerel yöneticilerin yalnızca belli kesimin değil temsil ettikleri yoksulların da ihtiyaçlarına odaklanma zorunluluğu vardır. Aksi takdirde yeni durumda eşitsizlik sistemi azalmayacak sadece eşitsizlik yeni boyutuyla karşımıza çıkacaktır. Eşitsizliği ortadan kaldırmak için yoksul kesimin gelişen teknolojiyi doğru ve etkin bir şekilde kullanması için yeterli ve gerekli bilgi ile donatılması gerekir. Bunun için de öncelikli olarak bilgi teknolojilerine yatırım yapılarak bilgi teknolojilerinin ayrıca ortak kullanım ilke ve standartlarının belirlenmesi gerekir. Bu yapı kamunun tüm birimleri tarafından ortak bir şekilde oluşturulup kullanıma sokulmalıdır.

Halk denetimini kolaylaştırma aracı olarak e-belediyeçilik, özel sektör ve STK'ların yerel yönetimde denetim sorumluluğunu arttıracaktır. Koordinasyonu artırma aracı olarak internet, yönetimde etkileşim ve iyi modellerin yaygınlaşması fırsatını yaratacaktır. Kurumlar arası bilgi paylaşımının ve yönetiminin entegrasyonunu da kolaylaştıracaktır. Kamu kuruluşları arasında teknolojik altyapının entegrasyonu ve ortak kullanımı ile bilgi üretimi, paylaşımı, korunması ve gizliliğin sağlanması için, yerel yönetimlerin ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan bilgi yönetim merkezi, STK'lar, özel sektör, yerel yönetimler, merkezi

⁶ Teknolojik gelişmeler, ekonomik, sosyal ve siyasal değişimler eşitsizliği arttıran en önemli unsurlardandır (The Economist, 2001: 9).

hükümet ve toplumun tüm bireyleri etkileşim halinde olmak ve birlikte çalışmak durumundadır.

Hukuki mevzuat boşluklarının doldurulmasına paralel olarak bilgi teknolojilerinin altyapısına da yatırım yapılmalıdır. Bu yatırımın da sürekli olması ve günceli takip etmesi gerekir. Bilgi teknolojisindeki hızın eski teknik bilgileri demode yapmasından dolayı bilgi teknolojilerinin güncelliğinin sürekli korunması gereği açıktır. E-belediyecilikten beklenen yarar, bunun yurttaşların taleplerine duyarlılığı arttırması, toplumun yapısal özelliklerine göre düzenlenmiş, tanımlanabilir, anlaşılabilir, ulaşılabilir, uyarlanabilir ve ölçülebilir olmasıdır. Bu ilkeleri sağlamayan e-değişim ve dönüşüm beklenen yararları sağlamakta zorlanır ve bunun sonucunda ise toplumsal fayda gerçekleşmez.

Yoksullarla zenginler arasında ya da teknoloji kullananlar buna ulaşmakta ve kullanmakta zorlananlar arasında sayısal uçurumların azaltılması ve zamanla ortadan kaldırılmasına dönük uygulamalar yapılmalıdır. Bunun için yenilikte öncü olabilecek AR-GE çalışmaları ile desteklenen uygulamalar yapılmalıdır. Bilgi toplumuna götürecek uyarlamaların yapılması, belediye faaliyetlerinde ve özellikle belediyelerin süreç yönetimlerinde e-belediyecilik uygulamaları yaygınlaştırılmalı aynı zamanda başarılı örnekler model alınmalıdır. Belediyelerin performans değerlendirmeleri için bilgi teknolojisi ile daha hızlı ve yaygın sürdürülebilecek altyapıya kavuşturulması gerekir. Tüm vatandaşların özellikle yoksul kesimin bu teknolojiye en verimli ve etkin bir şekilde faydalanmasının yolu açılmalıdır.

Toplumsal boyutu olmayan, bireyci ve tekeli küresel süreçten kazançlı çıkacak sadece toplumun çok küçük bir kesimidir. Toplumun diğer büyük çoğunluğunu da küresel fırsatlardan yararlandıracak, yoksulluğu ve mahrumiyeti azaltacak küresel politikalara ise düne göre bugün çok daha fazla gereksinim vardır. Kapitalist sistemde toplumsal üretimden alınan pay, mülkiyet sahibi olmaya bağlı olarak daha başından itibaren bir eşitsizlik içermektedir. Kentsel çelişkiyi ortadan kaldıracak, yeniden dağıtımcı uygulamalarla süreci adil ve sosyal adaletli bir şekilde sürdürecektir, en yoksul kesimi sistem içine çekip, bu kesimin kaynaklardan ve zenginlikten yeteri ve gerekli kadar pay almasını sağlayacak düzenlemelere ve uygulamalara gereksinim vardır. Bunun için teknolojik gelişmenin bu durumu iyileştirici yönlerine olan desteğin ve vurgunun arttırılması gerekirken, yeni eşitsizlikler üretmesi de engellenmelidir.

KAYNAKÇA

- Bora, A. Üstün, İ. Bora, Tanıl. Erdoğan N. (2011). *Türkiye’de Beyaz Yakalı İşsizliğine Genel Bir Bakış. Boşuna Mı Okuduk? Türkiye’de Beyaz Yakalı İşsizliği*. İstanbul: İletişim.
- Drucker, Peter F. (1993). **Kapitalizm Sonrasında Toplum**. (Çev. Zülfü Dicleli). İstanbul: Türk Henkel Dergisi Yayınları.
- Göymen, K. (2004a). “Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler”. **Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü**. Uluslararası Sempozyum. İstanbul: Pendik Belediyesi Kültür Yayını.
- Göymen, K. (2004b). “Yönetişim-Sosyal Sermaye”. **Sivil Toplum**. Yıl 2. S. 6–7.
- **IULA**. (2002). Sürdürülebilir Kalkınma ve Yönetişim BM Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi İstanbul: Türkiye Ulusal Raporu Tema III.
- Kalaycıoğlu, E. (2004). “İstanbul’da İyi Yönetişim: Bir Model Tasarımı”. **Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü**. Uluslararası Sempozyum. İstanbul: Pendik Belediyesi.
- Kesgin, B. (2008). “Yoksulluğa Yerel Müdahale ‘Sosyal Belediyecilik’ Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri”. Marmara Üniversitesi SBE. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Laçiner, Ö. (2002). Sonsöz Yerine: Bir Süreç ve Durum Olarak Yoksullaşmayı Sorgulamak”. **Yoksulluk Halleri**. Necmi Erdoğan (Ed.) İstanbul: WALD.
- Postman, N. (2006). **Teknopolis**. (Çev. Mustafa Emre Yılmaz). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Sassen, S. (1998). **Globalization and its Discontents**. Newyork: The New Press.
- Sennett, R. (2002). **Karakter Aşınması, Yeni Kapitalizmde İşin Kişilik Üzerindeki Etkileri**. (Çev. Barış Yıldırım) İstanbul: Ayrıntı.
- The Economist, Yıl 2001, S. 9. London.
- WACAP. www.ch.undp.org/wacap.html, 10 Nisan 2010.